توانا بود هر که دانا بود

وزارت فرهنگ

قانون

و

آئین نامه ها و اساسنامه

آموزش و پرورش عمومی اجباری مجانی

چاپخانهٔ شرکت سهامی طبع

توانا بود هر که دانا بود

قانون

و

آئین نامه‌های

آموزش و پرورش عمومی اجباری مجانی

چاپخانه شرکت تضامنی اعلمی

قانون آموزش و پرورش عمومی اجباری مجانی

مصوب ششم مرداد ۱۳۲۲

ماده ۱ ــ دولت مکلف است از سال ۱۳۲۲ تامدت ده سال تعلیمات (آموزش وپرورش) ابتدائی را درتمام کشور بتدریج عمومی واجباری سازد.

ماده ۲ ــ دورهٔ تعلیمات ابتدائی اجباری ۶ سال است برنامهٔ تحصیلات و کتابهای دبستانی با رعایت مقتضیات نقاط مختلفهٔ کشور ممکن‌است متنوع باشد.تألیف وطبع کتابهارا وزارت فرهنگ بارعایت اصول‌آموزش‌وپرورش خاصه تربیت اخلاقی وتقویت حس‌دینی‌کودکان عهده دار خواهد بود.

تبصره ــ وزارت فرهنگ میتواند تا زمانیکه وسایل کافی در اختیار ندارد ومقتضی میداند تحصیلات را در کلاسهای ۵ـ۶ اختیاری قرار دهد مشروط براینکه این مدت ازتصویب این قانون از پنجسال تجاوز نکند.

وزارت فرهنگ مکلف‌است دربرنامهٔ این دو کلاس تجدیدنظر بعمل آورده آموختن مقدمات حرف وصنایع و کشاورزی را بارعایت مقتضیات هرمحل درآن بگنجاند.

ماده ۳ ــ آموزش‌وپرورش دردبستانهای دولتی درتمام کشور مجانی‌است و بهیچوجه نباید ازدانش‌آموزان وجهی مطالبه‌شود.بدانش

آموزان بی‌بضاعت کتاب درسی مجانی داده خواهد شد .

ماده ۴ ـ در نقاطیکه وسایل تعلیمات اجباری فراهم گردیده وزارت فرهنگ اجباری بودن آنرا درفروردین ماه پس‌ازصحهٔ‌ملوکانه اعلام مینماید .

ماده ۵ ـ درنقاطیکه طبق مادهٔ‌چهارم اجباری‌بودن تعلیمات اعلام شده است اهالی مکلفند اطفال خود را که سنشان ۶ سال تمام باشد درشهریور ماه دردبستانها نام نویسی کنند . هرگاه طفلی‌بواسطهٔ بیماری نتواند در موعدمقررمشغول‌تحصیل شود ولی او موظفاست اورابلافاصله‌پس‌از رفع نقاهت بدبستان معرفی نماید ـ اطفال تا ده ساله نیز در کلاس اول دبستان پذیرفته خواهند شد .

تبصره ـ اداره کل آمار موظف است همه ساله آمار کودکان ۶ ساله نقاط مختلفهٔ کشور را بوزارت فرهنگ تسلیم نماید .

ماده ۶ ـ هرگاه ولی‌طفل درموعد مقرر بدون‌داشتن عذرموجه طفل خودرا برای تحصیل‌منظم بدبستان نسپاردعلاوه براینکه‌مجبور-است غفلت خودرا جبران کند بپرداخت ده‌ریال‌جریمه‌محکوم میگردد وجوه حاصل ازاین جرایم‌بمصرف تهیه کتاب‌ولوازم تحصیل‌برای‌دانش آموزان بی‌بضاعت خواهد رسید .

ماده ۷ـ در هرنقطه که دبستان دایر میشود وزارت بهداری و شهرداری محل باید با نظر وزارت فرهنگ وسایل معاینهٔ‌طبی دانش-آموزان‌را بقسمی فراهم‌سازند که هریك ازآنان درعرض سال‌تحصیلی لااقل دوبار مورد معاینه‌پزشك واقع‌شوند ونیز مکلفند وسایل‌مداوای مجانی دانش‌آموزان بی‌بضاعت خاصه مبتلایان بتراخم‌را فراهم‌سازند .

ماده ۸ - دولت مکلف است همه‌ساله اعتبارات لازم را در بودجه کل کشور برای ساختمان و تأسیس و نگاهداری دبستانها و تربیت آموزگار و بطور کلی تأمین اجرای این قانون درمدت مقرر پیش‌بینی بنماید.

تبصره ۱ - شهرداریها مکلفند درحدود قوانین مربوطه در تهیه وسایل ساختمان مدارس وتوسعه معارف طبق آئین‌نامه های مخصوص باوزارت فرهنگ تشریک مساعی نمایند.

تبصره ۲ - ساختمان همهٔ دبستانها مطابق نقشه‌هائی خواهدبود که مهندسین مخصوص وزارت فرهنگ باید متناسب با آب و هوا و موقعیت نقاط مختلف کشور بارعایت اصول بهداشتی تهیه نمایند. در قراءوقصبات ساختمان دبستانها بامساعدت مالکین طبق آئین‌نامهٔ مخصوص بعمل خواهد آمد.

ماده ۹ - برای تربیت وتهیه آموزگاران بعدهٔ کافی ازاول سال تحصیلی ۱۳۲۲ وزارت فرهنگ مکلف است اقدامات زیر را بعمل آورد:

الف - درسال اول دانش‌سراهای‌مقدماتی لااقل یك ثلث بیشتر ازسالهای‌پیش دانش‌آموز واجدشرایط بپذیرد ودرصورت لزوم کلاسها را متعدد کند.

ب - درشهرهائیکه فعلا دانشسرا نیست درصورت لزوم بتأسیس آن مبادرت نمایند.

ج - در دانشسراها یا دبیرستانها یا دبستانها کلاسی بنام کلاس کمك آموزگاری تاسیس کنند که‌شرطورودبآن‌داشتن گواهی نامهٔ تحصیلات شش‌سالهٔ ابتدائی ودوره اش یك یادوسال باشد. آموزگارانی

که لااقل ٥ سال تدریس متوالی یا ده سال تدریس متناوب داشته باشند میتوانند بدون شرط مذکور در این کلاسها پذیرفته شوند یك یا دو سالی که برای دوره کلاسها معین گردیده جزء سابقهٔ خدمت آنان محسوب خواهد شد.

ماده ۱۰- تحصیل در کلاسهای کمك آموزگاری مجانی خواهد بود بعلاوه کمك هزینهٔ تحصیل که میزان آن را وزارت فرهنگ معین خواهد کرد بدانش آموزان پرداخته می‌شود. دانش آموزان هنگام ورود تعهد کتبی خواهند سپرد که پس از فراغ از تحصیل دو برابر مدت تحصیل را موظفاً آموزگاری کنند والا سه برابر کمك هزینه دریافتی را بصندوق دولت بپردازند.

ماده ۱۱ - دولت مکلف است کسانی را که از کلاس کمك آموزگاری گواهی‌نامهٔ فراغ تحصیل گرفته‌اند و کمک آموزگار خوانده خواهند شد بارعایت شرایط مقرره درفقررات ۱ـ ۳ـ ٤ مادهٔ دوم قانون استخدام کشوری در دبستانها بخدمت بگمارد.

ماده ۱۲ ـ هریك از مشاغل کمك آموزگار و آموزگار ودبیر ودانشیار واستاد و پزشك بیمارستانی ضمیمهٔ دانشکدهٔ پزشکی بده پایه تقسیم می شود. حداقل مدت توقف در پایه‌های ۱ تا ۳ یکسال و در پایه های ٤ تا ٦ دوسال و از پایهٔ هفت ببالا سه سال خواهد بود. حقوق پایهٔ یك کمك آموزگاری برابر مقرری دریافتی پایهٔ یك اداری و حقوق پایه یك آموزگاری یک برابر و نیم حقوق پایه یک آموزگار و حقوق پایهٔ یک دبیری دو برابر حقوق پایهٔ یک آموزگار و حقوق پایهٔ یك دانشیاری سه برابر حقوق پایه یک آموزگار خواهد بود.

درموقع ارتقاء پایه‌ای بپایهٔ بالاتر در مورد کمك آموزگاران و آموزگاران تا پایه پنج $\frac{1}{5}$ حقوق مادون و از پایه شش ببالا $\frac{1}{8}$ حقوق پایه مادون ودر پایه های دبیری $\frac{1}{8}$ حقوق پایه مادون و در پایه های دانشیاری معادل یك دهم حقوق پایه های مادون علاوه خواهدشد . حقوق هر پایهٔ استادی باندازهٔ یك دهم ازحقوق همان پایه دانشیاری بیشتر خواهد بود .

تبصره ۱- کمك آموزگاران وآموزگاران ودبیرانی که متأهل هستند ثلث حقوق پایهٔ یك خود را بعنوان فوق‌العادهٔ تأهل دریافت خواهند داشت .

تبصره ۲- وزارت فرهنگ میتواند ازمیان دبیران و باتصویب شورای دانشگاه از میان استادان ودانشیاران ودبیران دانشگاه کسانی را برای ریاست و نظامت کلاسهای کمك آموزگاری ودانشسراها و دبیرستان ها وهمچنین برای بازرسی وخدمات فنی ومعاونت دانشکده‌ها برطبق آئین نامهٔ مخصوص انتخاب نماید این اشخاص در مدت اشتغال بیکی از این کارها تاپایه ۵ نصف حقوق وازپایه ٦ ببالا ثلث حقوق پایهٔ خود را اضافه دریافت خواهند نمود وموظفند تمام اوقات رسمی را بخدمات مرجوعه صرف نمایند وبهیچوجه حق اشتغال دربنگاههای دولتی وغیر دولتی نخواهند داشت .

تبصره ۳- مواد ۱۰ و ۱۱ قانون تربیت معلم مصوب اسفند ۱۳۱۲ ومواد ۱۲ و ۱۳ تأسیس دانشگاه مصوب خرداد ۱۳۱۳ و مادهٔ واحده مصوب آبانماه ۱۳۱۷ ومواد ٤ و ٥ و ۱۱ قانون اصلاح قانون تاسیس دانشگاه مصوب آبان ۱۳۱۹ وتبصره ۱ ماده اول قانون ششم آبان ۱۳۲۰ نسبت بآنچه بااین ماده مغایرت دارد ملغی میباشد

ماده ۱۳ - هر گاه در نقاطیکه تعلیمات عمومی و اجباری اعلام گردیده آموزگار و کمک آموزگار تربیت یافته بقدر کافی موجود نباشد وزارت فرهنگ میتواند کسانی را که لااقل دارای گواهینامهٔ شش ساله ابتدائی یا تحصیلاتی معادل آن هستند بآموزگاری چهار کلاس اول ابتدائی و کسانیرا که تحصیلات سه سالهٔ اول متوسطه یامعادل آنرا دارا می باشد بآموزگاری کلاسهای ۵ و ۶ ابتدائی با رعایت جهات اخلاقی واستعداد آنان برای تدریس انتخاب و بطور قرارداد استخدام نموده و بخدمت بگمارد.

تبصره- هیچگاه وزارت فرهنگ نمی تواند باداشتن آموزگار و کمک آموزگار تربیت شده باستخدام آموزگار قرار دادی بپردازد وبطور کلی استخدام معلم قرار دادی جدید درصورتی مجاز است که معلم رسمی مشمول این قانون وقانون تربیت معلم مصوب اسفندماه ۱۳۱۲ وقانون دانشگاه مصوب بیستم خرداد ۱۳۱۳ بقدر کافی موجود نباشد.

ماده ۱۴ - بکمک آموزگاران و آموزگاران و دبیرانیکه خارج ازمحل اقامت خود خدمت مینمایند باید ازطرف دولت منزل داده شود ودرغیر اینصورت کرایهٔ خانه متناسب هر محل بتشخیص وزارت فرهنگ و برطبق آئین نامهٔ مخصوص علاوه برحقوق و فوق العاده های دیگر بآنان پرداخته خواهدشد.

ماده ۱۵ - وزارت فرهنگ میتواند آموزگاران و مدیران قراردادی را که دارای گواهینامه دورهٔ اول متوسطه و لااقل ۵ سال سابقه خدمت آموزگاری در مدارس دولتی باشند بعنوان آموزگار و در صورتیکه این گواهینامه را نداشته ولی ده سال سابقهٔ تدریس در مدارس دولتی داشته باشند بعنوان کمک آموزگار استخدام نماید و همچنین

میتواند دبیران قرار دادی را که لااقل ده سال سابقهٔ خدمت تدریس در دبیرستان و یا اینکه دارای دیپلم متوسطه و پنجسال سابقهٔ تدریس در دبیرستان باشند بارتبه دبیری بخدمت رسمی بپذیرد. مأخذ تعین درجه این کمک آموزگاران و آموزگاران و دبیران آخرین حقوقی خواهد بود که قبل از دیماه ۱۳۲۱ از وزارت فرهنگ دریافت داشته‌اند.

ماده ۱۶ - وزارت فرهنگ آئین نامه‌هائی را که برای اجرای این قانون لازم خواهد بود تهیه و پس از تصویب کمیسیون فرهنگ مجلس شورای ملی بموقع اجرا خواهد گذاشت.

این قانون که مشتمل بر ۱۶ ماده است درجلسه ۶ مرداد ماه ۱۳۲۲ بتصویب مجلس شورای ملی رسیده است.

آئین نامه اجرای قانون آموزش و پرورش اجباری مجانی

مصوب کمیسیون فرهنك مجلس شورای ملی مورخ ۲٦ مرداد ۱۳۲۲

ماده ۱ - وزارت فرهنك ازلحاظ اجرای آموزش وپرورش اجباری کشور را بحوزه‌هائی چند تقسیم میکند . هریك ازاین حوزه‌ها شامل یك شهر ستان درجه اول یا دوم یا سوم و یك یا چند قصبه و عده ای دهستان میباشد.

ماده ۲ - وزارت فرهنك باید بوسیلهٔ ادارهٔ کل آمار و ادارات فرهنك شهرستانها وباز رسان سیار خودو بوسائل دیگراطلاعات زیر را در بارهٔ هر یك از حوزه‌های مذکور درماده (۱) تحصیل و در جداول مخصوص یادداشت نماید .

۱ - جمعیت هرحوزه باتفکیك مرکز شهرستان وقصبات و دهستانهای مربوط وهمچنین عدهٔ تقریبی کودکانی که‌درسنین تحصیلات ابتدائی میباشند .

۲ - عدهٔ دبستانهای لازم برای هر یك از حوزه ها با تفکیك شهرستان وقصبات و دهستانهاو همچنین عدهٔ مدیر و آموزگار و خدمتگزار هریك ازدبستانها .

تبصره - در صورتیکه دهستانی دارای عدهٔ کافی دانش آموز برای تشکیل یك دبستان نباشد برای چند دهستان مجاوریك دبستان

درنظر گرفته میشود ودرصورتی که دهستانهای مزبور بیکدیگر نزدیك نباشد ممکن است برای چند دهستان یك دبستان سیار در نظر گرفته شود وبرای نقاطیکه عدهٔ دانش آموزان دبستان کم میباشد ممکن است یك آموزگار عهده‌دار تدریس چند کلاس شود ویا علاوه بر آموزگاری ادارهٔ امور دبستان نیز باو سپرده شود . مقررات راجع بدبستانهای سیار وطرزعمل آنها وهمچنین شرایط تعدد آموزگاران هر دبستان بارعایت تناسب عدهٔ دانش آموزان برطبق آئین نامه‌ای خواهد بود که بتصویب شورای عالی فرهنك رسیده باشد .

ماده۳- آموزگاران کشور باید عموماً فارغ التحصیل دانشسرای مقدماتی باشند ولی مادام که تهیه آموزگار فارغ‌التحصیل دانشسرای مقدماتی باندازهٔ کافی میسر نیست هریك ازحوزه‌های آموزش وپرورش اجباری باید بتربیت کمك آموزگار نیز بپردازند. اقداماتی که حوزه های‌مزبور خواهند کرد بدین قرار است :

۱ ـ در شهرستانهای درجه اول که دارای دانشسرای مقدماتی و دبیرستان کامل میباشد کلاسهای کمك آموزگاری بتناسب استعداد و احتیاج محل تأسیس میگردد و دانشسرای مقدماتی آن محل لا اقل یك ثلث بیشتر ازسابق درسال اول دانش آموز میپذیرد .

۲ ـ درشهرستانهای‌درجه دوم که دارای دبستان شش کلاسهٔ کامل ودبیرستان‌سه ساله‌یاپنجساله میباشد کلاسهای کمك آموزگاری دائر میگردد و در صورتی که مقتضی باشد دانشسرای مقدماتی نیز تأسیس میشود باید او طلبان آموزگاری که دورهٔ سه ساله متوسطه را دیده ودارای‌استعداد کافی باشند مساعدت‌میشودتاخودرا بدانشسرای‌مقدماتی

شهرستانهای درجه اول برسانند .

۳ـ درشهرستانهای درجه سوم که دارای دبستان شش کلاسه میباشند فقط به‌تأسیس کلاسهای کمك آموزگاری مبادرت میشود .

تبصرهـ کسانیکه از کلاسهای کمك آموزگاری وازدانشسرای مقدماتی یك شهرستان فارغ التحصیل میشوند کمك‌آموزگاران و آموزگاران حوزهٔ آموزش وپرورش اجباری مربوط بآن شهرستان راتشکیل میدهندولی این مانع نخواهد بود که درصورت احتیاج بعضی ازآنها درشهرستانها وحوزه‌های دیگر بامورفرهنگی گماشته شوند .

ماده۴ ـ ازسال ۱۳۲۲ ببعد همه ساله وزارت فرهنك پیش از تنظیم بودجهٔ کل کشور مخارج اجرای قانون تعلیمات اجباری را برای سال بعد بر آورد کرده مبلغ آنرابوزارت‌دارائی ابلاغ‌مینماید .

تبصرهـ اعتباراتی که برای اجرای این‌قانون درهرسال لازم است بایدطوری برآوردشود که‌اولاساختمان‌دبستانهاوتأسیس کلاس‌های کمك آموزگاری و تأسیس یا توسعهٔ دانشسراها وغیره رابقسمی که در مدت معین‌رفع‌حاجت‌نمایند پیش‌بینی کنند وثانیاًحفظ و نگاهداری و ادارهٔ تأسیسات سالهای پیش راتأمین نماید .

ماده۵ـ ازاقداماتیکه‌وزارت فرهنك طبق مواد ۸و۹ قانون ودر حدود اعتبارات خود برای ساختمان دبستانهاوتأسیس کلاسهای کمك آموزگاری‌وتأسیس یاتوسعه دانشسراهابعمل میآورد تمام شهرستانهای کشور بتناسب عادلانه بهره‌مند خواهند شد وحتی الامکان بجاهائی که فرهنك عقب تراست باید توجه بیشتر مبذول گردد .

ماده۶ ـ توسعهٔ دستگاه تربیت معلم باید بوجهی صورت گیرد

که درمدتیکه قانون مهلت داده است عدهٔ کافی کمك آموزگار و آموزگار برای تمام کشور تهیه گردد و همچنین تکمیل و تأسیس دبستانها در همهٔ حوزه ها در این مدت باید باندازهٔ باشد که در رأس ده سال بتوان تعلیمات رادر تمام نقاطی که هنوز اجباری بودن آن اعلام نگردیده است اعلام نمود .

ماده۷ ـ وزارت فرهنك پیش از اینکه اجباری بودن تعلیمات ابتدائی را درحوزه‌ای اعلام کندباید درآنجاعده کافی کمك آموزگار وآموزگار وساختمان مخصوص دبستان یاخانهٔ مناسب برای آموزشگاه تهیه نموده و ضمنا اهالی را بوسائل مقتضی ار شاد و تشویق و ترغیب کرده زمینه رابرای اجرای تعلیمات اجباری فراهم سازد .

ماده۸ — درهر حوزه‌ای که مقدمات اجباری شدن آموزش و پرورش فراهم گردیده است وزارت فرهنك موظف است در فروردین ماه مراتب راباطلاع اهالی آنحوزه برساند وآنها را راهنمائی کند باینکه دراول سال تحصیلی بعد اطفال خود را که دارای شش سال تمام هستند دردبستانها نام‌نویسی کنند .

درنقاطی که تهیه صورت کودکانی که باید بمدرسه‌بروند ممکن باشدوزارت فرهنك اسامی کودکان مشمول رادرجدولی درضمن آگهی منتشر مینماید و یك ماه پس از افتتاح مدارس کسانیرا که از ثبت نام اطفال خود کوتاهی کرده‌اند بوسیلهٔ ادارات شهربانی ویا قائم مقام آنها برای اعزام اطفال بدبستان تعقیب میکنند .

درنقاطیکه تهیه‌صورت کودکانی که باید بمدرسه بروند میسر نیست خاصه دردهستانها مدیر هردبستان موظف است که در فروردین

ماه هرسال دردهستانی که تعلیمات ابتدائی درآن اجباری گردیده با جلب مساعدت مالك ودهدار ومعتمدین محل صورت اسامی مشمولین تعلیمات ابتدائی راتهیه ودرهنگام ثبت اسامی آنها را تطبیق و تحت بازرسی قرار دهد مدیر دبستان و مالك دهستان و دهدار موظفند که اولیاء اطفال رادرراهنمائی واعزام فرزندان‌خودبدبستان تشویق‌نمایند.

نمایندگان‌فرهنك‌هرمحل درسه‌ماهه‌اول‌هرسال تحصیلی اسامی متخلفین رابرای‌تعقیب نزددادستان مربوط میفرستند .

ماده ۹- ثبت اسامی کودکانیکه بایدبدبستان بروند درشهریور ماه هرسال بعمل میآید ودرحوزه‌هائی که اجباری بودن تعلیمات‌اعلام شده است اولیاء اطفال که درموقع مقرر برای ثبت اسامی فرزند خود بدبستان مراجعه ننمایند متخلف محسوب و مشمول ماده ششم قانون آموزش ابتدائی اجباری خواهند بود .

ماده ۱۰- مقصود ازعذرموجه مذکور درماده‌ششم قانون آموزش ابتدائی اجباری بیماری طفل یاولی منحصر بفرد اوست در نقاطی که وزارت فرهنك پزشك مخصوص دارد گواهی بیماری بوسیلهٔ او و در نقاطیکه پزشك بهداری یاشهرداری وجود دارد بوسیلهٔ یکی ازآنها و درنقاطیکه پزشك رسمی نیست بوسیله‌یکی ازاطبای طرف اعتماد ودر نقاطیکه بهیچوجه پزشك نیست بوسیله گواهی شخصیکه طرف‌اعتماد فرهنگ محل باشدصورت میگیرد وهمچنین اگرطفلی یاولی منحصر بفرد طفلی در شهریور ماه در مسافرت باشد عذراو موجه محسوب می گردد.درهر صورت پس‌از رفع نقاهت ویاخاتمه مسافرت باید بثبت اسم طفل اقدام‌شود والا ولی طفل مشمول مقررات ماده‌ششم قانون آموزش

و پرورش اجباری میگردد .

ماده ۱۱ ـ وزارت فرهنك میتواند کسانی را که بمناسبت نقص خلقت و یا عدم استعداد کافی قادر بادامهٔ تحصیلات ابتدائی برطبق برنامه عمومی نیستند ازتحصیل معاف بدارد . این معافیت باذکرادله کافی و در صورت امکان با گواهی پزشك برحسب پیشنهاد نمایندهٔ فرهنك هر محل و تصویب وزارت فرهنگ خواهد بود .

تبصره ـ وزارت فرهنگ بایدبرای اطفالیکه نقص خلقت دارند و کودکانیکه هوش واستعدادشان کم است درآینده نزدیك آموزشگاه ـ های مخصوصی تهیه نموده آنهـا را طبق برنامه معینی تربیت کند و حرف و صنایع وامور کشاورزی را بآنها بیاموزد .

ماده ۱۲ ـ وزارت فرهنك تاز مانیکه بقدر کافی دبستان دولتی تأسیس نکرده است بایدبوسائل مقتضی موجبات تشویق وتوسعهٔ دبستانهای ملی را فراهم کند و درصورت امکان برای تدریس دراین دبستانها کمك ـ آموزگار و آموزگار اعزام دارد .

درتقسیم اعانه میان این دبستانها باید علاوه بررعایت حسن انتظام ونتیجهٔ رضایت بخش امتحانات نهائی آنها تعداد دانش آموزان مجانی هر دبستان نیز در نظر گرفته شود و بدبستانهائیکه دانش آموزان بی بضاعت ومجانی آنها بیشتر است باید اعانه بیشتری داده شود .

چگونگی تقسیم اعانه ومقررات راجع بآن بارعایت جهات فوق برطبق آئین نامه‌ای خواهد بودکه به تصویب شورای عالی فرهنك برسد .

ماده ۱۳ ـ وزارت فرهنك باید درتهیه برنامه وکتابهای ابتدائی

نکات زیررا رعایت کنند :

الف ــ غلبه جنبهٔ عملی تعلیمات برجنبه نظری آنها .

ب ــ مرغوبی طبع کتابها وتناسب مطالب آنها باروحیهٔ کودکان و بازندگی و محیط فکری آنان .

ج ــ پرورش اخلاقی وتقویت حس دیانتی کودکان برای اینکه دارای عادات و ملکات حمیده شوند .

در برنامه سالهای ۵ و ۶ باید توجه خاص نسبت بکشاورزی و آهنگری ونجاری و جزآن مبذول شود و کودکان باید علاوه بریاد گرفتن مقدمات این حرف و صنایع نسبت بآنهاذوق وعلاقه پیدا کنند و نسبت بشرافت کار خاصه کار یدی ایمان حاصل نمایند .

ماده ۱۴ ــ برای رساندن کتاب مجانی بدانش آموزان بی بضاعت وهمچنین مساعدتهای دیگری که باید نسبت بآنان بشود اقدامات زیر بعمل میآید :

۱ ــ یك سوم از کتابهای ابتدائی که درهر سال بچاپ میرسد برای تقسیم بین دانش آموزان بی بضاعت اختصاص داده میشود که بوسیلهٔ رؤسای فرهنك و مدیران دبستان‌ها مجاناً میان آنان تقسیم شود .

۲ ــ درمراکز هرشهرستان انجمن خیریه باشرکت نماینده فرهنك و فرماندار و شهردار و بخشدار واشخاص خیرخواه تشکیل میشود وبه بوسائل مقتضی بتهیهٔ کتاب ونوشت افزار ولباس دانش آموزان بی بضاعت حوزهٔ آموزش و پرورش اجباری مربوط بآن شهرستان اقدام بعمل میآید .

تشکیل انجمنهای مزبور و سازمان و طرز عمل آنها بموجب آئین نامه‌ای خواهد بود که بتصویب شورای فرهنگ هر شهرستان رسیده باشد.

۳ ـ مالکین دهستان‌ها برای تأمین لباس و نوشت افزار و کتاب دانش آموزان بی بضاعت دبستان‌های مربوط بیکی ازدوطریق ذیل مساعدت خواهند نمود.

الف ـ همه‌ساله سهمی برای دانش آموزان بی بضاعت دهستان درنظر گرفته وآن‌را تحویل نمایندهٔ فرهنگ محل مینمایند تابرطبق مقرراتیکه ازطرف وزارت فرهنگ وضع میشود بمصرف مربوطبرسد.

ب ـ مالکین خود مستقیماً لوازم تحصیلی ونوشت افزار و لباس تهیه‌نموده‌آنهارا برطبق صورتی بنمایندهٔفرهنگ‌محل برای‌توزیع‌مابین دانش آموزان بی بضاعت تحویل مینمایند.

درهرصورت نمایندگان فرهنگ موظفند همواره دفاتر منظمی ترتیب داده صورت اعانات‌را درآن وارد کرده و مصارف مربوط را نیز بطور وضوح درآن یادداشت کنند ونیزموظفند صورت‌اعانات ومصارف راهمه‌ساله برای اطلاع اعانه دهندگان منتشر سازند.

ماده ۱۵ ـ وزارت فرهنگ‌در ساختمان دبستان‌های دهات باید مراعات نماید که محل سکونت برای مدیر و آموزگاران هر دبستان تهیه‌شود بدیهی است وضع این‌ساختمان‌های فرعی‌باید بنحوی باشد که مزاحمتی برای دبستان فراهم نکند.

ماده۱۶ ـ بهر یك از کمك آموزگاران و دبیران که درخارج محل‌اقامت خود خدمت مینمایند درصورتیکه ازطرف‌دولت منزل داده

نشود کرایه خانهایکه ازربع حقوق پایه یك آنان کمتر و ازنصف آن زیادتر نخواهد بود دادهمیشود تعیین مأخذ کرایه خانه بارعایت میزان کرایه خـانه و سهولت ویا صعوبت معیشت در نقـاط مختلف بموجب فهرستی میباشد که بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید .

ماده۱۷ـ اساسنامه و برنامه کلاس‌های کمك آموزگاری پس از تصویب شورای عالی فرهنك بموقع اجـرا گذارده میشود . کمك آموزگاران نمیتوانند بغیراز چهار کلاس اول ابتـدائی در کلاسهای دیگر تدریس نمایندمگر اینکه باخذ گواهینامه دانشسرای مقدماتی یادیپلم کامل متوسطه نائل شوند .

ماده۱۸ـ وزارت جنـك میتواند بـا موافقت وزارت فـرهنك آموزگاران مشمول نظام وظیفه رادرصورتیکه بوجود آنان برای خدمت دردبستانهای دهات و قصبات نیازمندی باشد تاپنجسال موقتاً از خدمت نظام وظیفه معاف نموده و بآنها برك آماده بخدمت بدهد .

آئین نامه شماره ۲

آئین نامهٔ اجرای تبصره ۱و۴ ماده هشتم قانون آموزش و پرورش اجباری مجانی

مصوب کمیسیون فرهنگ مجلس شورای ملی

مورخ ۲٤ مرداد ۱۳۲۲

ماده ۱ـ همهٔ دبستانهای کشور باید بتدریج دارای‌ساختمانهای اختصاصی شوند که اصول صحی و فنی در آنها رعایت شده باشد. وزارت فرهنگ باید برنامهٔ ایجاد این ساختمانهارا بوجهی تنظیم کند که درعرض مدتی که برای اجرای قانون پیش‌بینی شده است بتواند حتیاجات خودرا ازاین حیث رفع نماید و درهرحال لازم است از اجاره خانه‌های نامناسب برای تأسیس دبستان حتی‌الامکان خود داری شود.

ماده ۲ـ ساختمان دبستان در شهرستانها باید با کمک مالی شهرداریهای مربوط و در دهستانها با کمک مالی مالکین بعمل آید بعلاوه وزارت فرهنگ باید باتشکیل انجمنها و جلب کمک اشخاص نیکوکار در هر محل اعاناتی جمع آوری کند و با اعتباری که همه ساله ضمن بودجه برای ساختمان پیش‌بینی میشود ساختمان دبستانها را تامین نماید.

ماده۳ـ کمکهائی را که شهرداری هرمحل طبق ماده ۲ باید برای ساختمان دبستانهای محل بعمل آورد بقرار زیراست:

الف ـ واگذاری (بدون عوض) اراضی که دراختیارشهرداری است ووزارت فرهنگ آنهارا برای ساختمان دبستان مناسب میداند.

ب ـ اختصاص قسمتی از درآمد شهرداری برای ساختمان

دبستان های شهر و درصورت لزوم وضع عوارض مخصوص بنام ساختمان دبستان که پس از جمع آوری باختیار وزارت فرهنگ قرارداده شود.

ج- هر گونه مساعدت دیگر ازحیث تهیهٔ مصالح ولوازم ساختمانی وغیره.

ماده ۴ - کمکهائی را که مالکین دهستانها درساختمان دبستان ها باید بعمل آورند بقرار زیراست :

الف - واگذاری (بدون عوض) زمین مناسبی برای ساختمان دبستان.

ب - در موقع برداشت محصول هرسال اختصاص مقداری از آن که بهایش درحساب مخصوص دربانک بنام ساختمان دبستان ودراختیار وزارت فرهنگ گذاشته میشود. همینکه سرمایه فوق بنصف برآوردی که برای مخارج ساختمان دبستان آن محل کرده اند رسید وزارت فرهنگ نسبت بساختمان دبستان اقدام خواهد کرد.

تبصره — در دهستانیکه دارای مالکین متعدد میباشد کمک مالی هر یک ازمالکین بتناسب سهم مالکانه ایشان خواهد بود.

ماده ۵ - وزارت فرهنگ میتواند ازاراضی موقوفه وهمچنین از بناهای موقوفه مسلوب المنفعه برای ساختمان دبستان استفاده نماید و همچنین میتواند موقوفات مجهول المصرف ومتعذرالمصرف رابساختمان دبستان اختصاص دهد ونیز میتواند موقوفات دیگری را که عمران و آبادی آنها خالی ازاشکال نبوده ودرآمد آنها غیر کافی است بنام تبدیل باحسن درمقابل خرید مصالح ساختمانی معاوضه نماید و اجاره بهای دبستانهائیرا که باین ترتیب ساخته میشود دربودجه خود منظور نماید تابمصارفی که واقف تعیین نموده برسد.

ماده۶ - وزارت فرهنك برای تهیه نقشه های ساختمان دبستانها که باید باجمعیت و آب و هوا و موقعیت هرمحل تناسب داشته باشد دائره فنی تأسیس مینماید ساختمان همه دبستانها از روی نقشه هائی خواهد بود که‌ازطرف این دائره ترسیم میگردد .

کسانیکه بخواهند درمحلی بخرج خود دبستانی ساخته وبرای کمك باجرای قانون آموزش وپرورش اجباری بوزارت فرهنك اهدا نمایند میتوانند بادادن اطلاعات لازم راجع بموقعیت زمین نقشه ساختمان را ازوزارت فرهنگ دریافت دارند. وزارت‌فرهنك نسبت باین اشخاص همه گونه مساعدت مانند اعزام مهندس بمحل و تهیه نقشه ساختمان وجز آن خواهد کرد .

ماده۷ - وزارت فرهنك موظف است نام کسانی‌را که‌درساختمان بنای‌دبستان کمك مؤثر نموده‌اند وهمچنین نام واقفینی‌را که‌ازتبدیل محل موقوفه آنها دبستان تهیه شده‌است درلوحهٔ ثبت و در دیوار بنای دبستان نصب کند ویا درصورتیکه تمام خرج ساختمان را داده باشند دبستان‌را بنام آنها موسوم نمایند .

ماده۸ - مخارج نگاهداری دبستانهای ساخته‌شده بعهده وزارت فرهنگ است و باید درحفظ استحکام آنها اهتمام بعمل آید وهمواره صورت آبرومند داشته باشد .

آئین نامه شماره ۳

آئین نامه اجرای تبصره ۳ ماده دوازدهم قانون آموزش و پرورش اجباری مجانی

مصوب کمیسیون فرهنگ مجلس شورای ملی

مورخ ۲٤ مرداد ۱۳۲۲

ماده ۱ـ هر گاه وزارت فرهنگ بخواهد از میان استادان و دانشیاران و یادبیران دانشگاه کسی را برای خدمات مندرج در تبصره ۲ ماده دوازدهم قانون انتخاب نماید مراتب را بوسیلهٔ رئیس دانشگاه باطلاع شورای دانشگاه میرساند و شورای دانشگاه پس از جلب نظر رئیس دانشکدهٔ مربوط و شخص ذی‌نفع نظر خودرا بوزارت فرهنگ اعلام میدارد .

ماده ۲ ـ خدمات استادان و دانشیاران که مشمول اضافه‌حقوق تبصره ۲ ماده ۱۲ میگردد عبارتست از ریاست آزمایشگاه و کارخانه و ریاست دانشسرا یادبیرستان و بازرسی فنی و بازرسی داروئی و بیمارستان و ریاست ادارات فنی وزارت فرهنگ و دانشگاه و معاونت دانشکده .

ماده ۳ ـ خدماتی را که ممکن است بدارندگان پایه‌های دبیری و کسانی که دارای دانشنامه دبیری و رتبه اداری هستند ارجاع نمود بشرح زیر میباشد :

۱ ـ تدریس در دبیرستان ۲ ـ نظامت دبیرستان یادانشسرا یاریاست دبستان و یا کلاسهای کمک‌آموزگاری ۳ـ ریاست ادارات فنی فرهنگ استانها و ریاست دوایر فنی وزارت فرهنگ ٤ ـ بازرسی فنی ۵ ـ ریاست دبیرستان یادانشسرا ٦ ـ ریاست ادارات فنی وزارت فرهنگ و بازرسی فرهنگ شهرستانها و ریاست فرهنگ استانها . باستثنای مورد اول

(تدریس در دبیرستان) سایر موارد مشمول اضافه حقوق مندرجه در تبصره ۲ ماده ۱۲ میگردد وازتاریخ تصویب قانون آموزش وپرورش اجباری مجانی برای احراز هریك ازمقامات فوق لااقل دوسال خدمت درمقام مادون باابراز کمال لیاقت شرط حتمی خواهد بود.

تبصره - سال پنجم و دهم اشتغال بآموزگاری ودبیری هرچند بپایان نرسیده باشد سال کامل محسوب وآموزگار یادبیر مشغول ماده ۱۵ قانون خواهند شد.

ماده۴ - پرداخت اضافه حقوق مندرج درتبصره ۲ ماده دوازدهم قانون آموزش وپرورش اجباری در صورتی خواهد بود که استاد یا دانشیار و یادبیر تمام اوقات رسمی خود را صرف انجام خدمت مربوط نماید وبهیچوجه شغل موظف درادارات یا بنگاههای دیگر دولتی قبول ننماید - استادان ودانشیاران میتوانند باحفظ مقام استادی ودانشیاری ضمن انجام خدمت بتدریس خود نیز ادامه دهند.

وزارت فرهنگ

اساسنامه و برنامهٔ کلاسهای کمک آموزگاری

مصوب چهار صد و شصت و چهارمین

جلسهٔ شورای عالی فرهنگ

مورخ ۱۱ مرداد ۱۳۲۲

چاپخانهٔ شرکت تضامنی اعلمی

اساس‌نامه و برنامه کلاسهای آموزگاری

مصوب شورای‌عالی‌فرهنگ مورخ ۱۱مرداد ۱۳۲۲

ماده ۱- نظر به‌بند (ج) مادۀ نهم‌قانون‌تعلیمات اجباری بارعایت احتیاجات محلی و درزیر نظر ادارۀ دانشسرا ها کلاسهای کمك آموزگاری در یکی ازدانشسراها و یاد بیرستانها و یا دبستانهای مرکز و شهرستانها تأسیس خواهد شد .

ماده ۲ـ منظور ازتأسیس کلاسهای کمك آموزگاری تربیت معلم برای دانش‌آموزانی است که در چهار کلاس ابتدائی تحصیل مینمایند .

ماده ۳ ـ دورۀ تحصیلات کلاسهای کمك آموزگاری برای دارندگان گواهینامۀ شش ساله ابتدائی دو سال و برای دارندگان گواهینامۀ سه سالۀ متوسطه یا بالاتر و همچنین برای کسانیکه تحصیلاتشان کمترازسه سال اول متوسطه بوده وازعهدۀ امتحانات‌سال اول برآیند یکسال خواهد بود .

ماده ٤ ـ تحصیلات در کلاس اول کمك آموزگاری منحصرا بمنظور تکمیل اطلاعات عمومی ودر حدودی است که برای تعلیم در-دبستانهامورد حاجت میباشد ودر کلاس دوم‌علوم تربیتی وروش تدریس کتابهای دبستانی تعلیم میگردد .

ماده ۵ ـ هریك ازداوطلبان‌ورودبکلاسهای کمك آموزگاری علاوه بر شرایط مذکور در ماده ۳ باید دارای گواهینامه صحت مزاج

وعدم ابتلاء بامراض مسریه وتصدیق حسن اخلاق از آموزشگاهی که قبلا در آن تحصیل میکرده اند بوده و برای ورود بکلاس اول ۱۶ سال تمام وبرای ورود بکلاس دوم ۱۷ سال تمام داشته باشد.

ماده ۶- در کلاسهای کمك آموزگاری درهر سال دونوبت یکی دربهمن ودیگری درخردادماه امتحان بعمل خواهد آمد ونمرهٔ سالیانهٔ هریك ازمواد عبارت ازمعدل دو نمرهٔ امتحانی بهمن و خرداد خواهد بود کسانی در آخر سال قبول شده معرفی میشوند که معدل نمرات آنها دردو امتحان مذکور ازده کمتر نباشد.

تبصره- امتحانات نهائی سال دوم کلاسهای کمك آموزگاری مانندسایر امتحانات نهائی امتحان رسمی بوده وتحت نظر وزارت فرهنگ یاادارات فرهنگ شهرستانها انجام خواهد گردید.

ماده ۷ - تحصیل در کلاسهای کمك آموزگاری مجانی است و از داوطلبان بهیچ عنوان وجهی مطالبه نخواهد شد.

ماده ۸- هریك ازداوطلبان تحصیل در کلاسهای کمك آموزگاری در موقع ورود باید بر طبق ماده ۱۰ قانون تعلیمات اجباری تعهد نامه بسپارد که پس ازفراغ ازتحصیل دو برابر مدت تحصیل بخدمت کمك - آموزگاری مشغول شوند ودرغیر اینصورت باید سه برابر کمك خرج دریافتی راردنماید.

تبصره- شرایط دریافت کمك خرج و میزان آن بر طبق آئین نامه‌ای خواهدبود که بتصویب شورای عالی فرهنگ برسد.